

FLYNNOV UČINEK IN WISC-III

Avtorica DUŠICA BOBEN (TESTinfo letnik 7 (2002), št. 1)

Ste se kdaj vprašali, kaj se v neki populaciji dogaja z rezultati na testu inteligentnosti skozi daljše časovno obdobje? Verjetno se še spomnite predavanja dr. Johna Ravna v Ljubljani leta 1998, ko je odgovor na to demonstriral s podatki *Ravnovih progresivnih matric* ter spremembe ilustriral tudi s primerjavo: Naši stari starši bi bili, če bi danes reševali teste inteligentnosti, verjetno kategorizirani v šole s prilagojenim programom.

O tem nam že vrsto let poročajo številni raziskovalci. Najbolj znan pa je J. R. Flynn, po katerem je ta učinek dobil tudi ime. Podatki, ki so jih on in drugi raziskovalci zbrali na različnih testih inteligentnosti, kažejo, da se rezultati populacije skozi čas višajo. Ni pa skoraj nobene spremembe v variabilnosti rezultatov testov inteligentnosti skozi čas – ljudje oz. njihove sposobnosti se razlikujejo prav tako kot pred 40 ali 50 leti, le da so srednje vrednosti sedaj nižje. Seveda smo lahko do teh podatkov tudi kritični. Prvo vprašanje, ki se nam postavi, je, ali so bili podatki v času zbrani na istih različicah testov? Zelo redko; in zato lahko le pri zelo majhnem številu testov dokažemo, da so se rezultati resnično močno povečali. Ob vsem tem pa je zelo težko kontrolirati tudi druge spremenljivke, ki se s časom prav tako spreminjajo, zato danes še ni zadovoljivega odgovora na vprašanje, zakaj se to dogaja. Ugotovili so npr. tudi, da se Flynnov učinek ne pojavi pri rezultatih besednih sposobnosti. Razmišljanja o tem lahko preberete v 1. zvezku *Ravnovega priročnika – Splošni pregled* pa npr. tudi v knjigi *Psychological Testing A*. Anastasi in S. Urbine.

Kakorkoli, podatki dokazujejo, da norme za teste inteligentnosti sčasoma zastarajo in da moramo uporabljati najnovejše norme, da ne pride do napačnih in zavajajočih zaključkov o posameznikih ali popačenih zaključkov raziskovalnih del.

Na to vas opozarjamo sedaj, ko smo zamenjali prvo različico WISC s tretjo različico WISC-III. Kljub temu, da nimamo slovenskih podatkov o spremembah, lahko z gotovostjo predvidevamo, da bodo rezultati, dobljeni na WISC-III, nižji od rezultatov WISC. Koliko?

Flynnovi podatki govorijo o porastu 0,3 IQ točke na leto. Ameriška raziskava, kjer so testirali 206 otrok, starih od 6 do 16 let, z WISC-R in WISC-III (intervali med testiranjem so bili 12-70 dni, Me = 21), je pokazala, da je rezultat CIQ na WISC-III približno 5 točk nižji kot na WISC-R in da sta BIQ in NIQ približno 2 oz. 7 točk nižja kot ustrezna IQ na WISC-R. Te razlike so pričakovane in podobne tistim pri prejšnjih prenovah. V Veliki Britaniji so na kliničnem vzorcu dobili podobne rezultate: CIQ na WISC-III je bil 5,9 točke nižji kot CIQ na WISC-R, podobno sta BIQ in NIQ na WISC-III 5,4 oz. 5,1 točke nižja kot ustrezni IQ na WISC-R. (Še več o tem je zapisano v *WISC-III priročniku*.)

V praksi to pomeni, da je otrokov IQ dosežek v okvirju zastarelega standardizacijskega vzorca namesto sodobnega umetno napihnen in bo za tiste, ki imate veliko izkušenj s staro različico testa, to morda moteče. Pogovarjala sem se z nekaterimi o teh dilemah in "novih" rezultatih, ki so bili tudi povod za ta prispevek in prispevek Helene Lukan o Kaufmanovih napotkih za interpretacijo WISC-III. Upam tudi, da bosta simpozij o WISC-III na 4. kongresu psihologov v Radencih in novembrsko usposabljanje v Ljubljani ponudila priložnost za izmenjavo izkušenj in debato o tem.